

YÜRÜTÜLMEKTE OLAN PROJELER

Proje Başlığı: Ana Baba Ergen İlişkilerinde Kontrol, Özerklik ve Çatışmanın Sosyal Alan Kuramı ve Sosyal Değişim Bağlamında İncelenmesi: Ebeveyn ve Ergen Açısından Sonuçlar

Proje No: TÜBİTAK-SOBAG 113K208

Dönemi: 15/11/2013 – 15/11/2015

Proje Yürütücüsü: Melike Sayıl (TED Üniversitesi)

Araştırmacı: Yeliz Kındap Tepe (Sivas Cumhuriyet Üniversitesi)

ÖZ

Ebeveyn-ergen arasındaki çatışma konuları, kaynakları ve gelişim örüntüsü uzun yıllardır incelenmektedir. Ebeveyn-ergen arasındaki çatışmanın ne ölçüde ve hangi koşullar altında normatif ve adaptif kabul edilebileceği, hangi koşullarda her iki taraf için de zararlı sonuçlar yaratabildiği araştırma bulgularıyla gösterilmiştir (Laursen, Coy ve Collins, 1998; Shantz ve Hartup, 1992).

Bu bağlamda sosyal alan kuramını esas alan çalışmalar, ergenden uyması istenen kuralların ve beklentilerin türüne ve ergenin farklı türden düzenlemeleri ne ölçüde meşru gördüğünün önemine dikkat çekmektedir. Ayrıca günümüzde gelişimin kültürel yönelim ve sosyokültürel değişim/hareketlilik bağlamında incelenmesinin önemine işaret edilmektedir (Jensen, 2012). Bu nedenle ebeveyn ergen ilişkilerinin kültürle kesişme noktası olarak görülen ebeveyn-ergen çatışmasının ekolojik geçerliği yüksek yöntemlerle incelenmesi önemli bulunmaktadır.

Özetlenen bu noktalardan hareketle bu araştırmada, ana baba ve ergenin otorite ve özerklik anlayışları, ana babanın kontrolü ile ergenin özerklik talepleri arasındaki uyumsuzluğun yarattığı çatışmanın taraflarca nasıl kavramsallaştırıldığı ve buna etki eden faktörler (sosyoekonomik, sosyokültürel, ana babalık örüntüleri) ile bunların ergenin gelişiminde ortaya çıkardığı sonuç (özerklik, yetkinlik) ve sorunlar (içselleştirme ve dışsallaştırma sorunları) ile bağlantıları, sosyal alan kuramı bağlamında incelenmektedir. Araştırmada alt ve orta-üst sosyoekonomik düzeyden ergenler ve anne babaları ile görüşmeler ve kendini bildirim tarzı ölçme araçları birlikte kullanılmaktadır. Bu araştırmanın temel amacı iki noktada özetlenebilir:

1) Ebeveyn-ergen ilişkisinde otorite ve özerklik kavramlarının çatışma bağlamında, ana babalık stil ve uygulamalarıyla birlikte çoklu bildirimlerle incelenmesiyle kültürümüzde farklı sosyoekonomik ve sosyal hareketlilik düzeylerinden ailelerde ebeveyn-ergen ilişkisinin anlaşılması ve bu yolla ergen gelişiminin yerel ve evrensel yönlerini belirlemeye çalışan literatüre katkı sağlanması.

2) Bu araştırmadan elde edilecek bulguların, aile içi ilişkilerin desteklenmesi konusundaki eğitim ve sosyal politikalara; aile içi yüksek yoğunluklu ebeveyn-ergen çatışmasının engellenmesine ve/veya önlenmesine yönelik müdahale programları için yol gösterici olması.

ORTAK PROJE

Proje Başlığı: Farklı kaynaklar, farklı yörüngeler: Ergenin sınıf ve aile özelliklerinin bir işlevi olarak akademik başarının üç yıllık boylamsal bir araştırmayla incelenmesi

Proje No: TÜBİTAK-SOBAG- 114K815

Dönemi: 2015-2018

Yürütücü: Athanasios Mouratidis (*Hacettepe Üniversitesi*)

Araştırmacılar: Melike Sayıl (*TED Üniversitesi*), Alike Michou (*Bilkent Üniversitesi*), Hayal Yavuz Güzel (*Hacettepe Üniversitesi*)

ÖZ

Niçin bazı ergenler okulda daha başarılı olmak ve daha iyi hissetmek için çaba harcarken (okulda daha iyi notlar almak, üniversitede ilk tercihine yerleşmek vb.) diğerleri bunu yapmada başarısız olurlar? Bunun nedeni bazılarının diğerlerinden daha iyi güdülenmiş olması mı yoksa sınıftaki öğrenme ortamı, ailenin refah düzeyi ya da ebeveyn-ergen ilişkisinin niteliği gibi sosyal bağlamsal konular mıdır? Görünüşe bakılırsa birden fazla faktör rol oynamaktadır, ancak bunların her birinin önem derecesi ve aralarında nasıl bir ilişki olduğu büyük ölçüde bilinmemektedir. Bu üç yıllık boylamsal çalışmada geniş bir örnekleme (N = 5000) lise öğrencilerinin 10. sınıftan başlayarak üniversiteye giriş sınavlarının yapıldığı 12. sınıfın sonuna kadar izlenmesi amaçlanmaktadır. Çoklu ölçüm dalgaları (her okul yılında iki kez) ve çoklu bilgi kaynaklarını (ergenler ile ebeveynleri ve Türkçe ve Matematik öğretmenleri) kullanarak psikolojik iyilik, uyum, çalışma stratejileri ve okul başarısı gibi konularda ergenlerin yol aldığı farklı yörüngeleri (ya da bir dönemden diğerine dalgalanmaları) yordayan anahtar faktörlerin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Daha açık olarak belirtmek gerekirse araştırma, şu konular üzerine odaklanmaktadır: (a) öğrencilerin motivasyonunun temel özellikleri, (b) Matematik ve Türkçe derslerindeki sınıf ortamı, (c) ergen-ebeveyn ilişkisinin niteliği ve (d) ailenin sosyo-ekonomik düzeyi. Bu araştırmanın önemli bir başka amacı da elde edilen bilgiyi topluma yayma hedefidir. Ergenlerin optimal işlevselliğinde her bir faktörün oynadığı rol hakkında ana babaların, öğretmenlerin, rehberlik uzmanlarının ve eğitim politikalarını geliştirenlerin bilgilendirilmesi hedeflenmektedir.